EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.4.2020
COM(2020) 162 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Četrto letno poročilo o instrumentu za begunce v Turčiji

Kazalo

Kazalo 1
1. Uvod 2
1.1. Turčija in begunska kriza 2
1.2. Odziv EU na krizo in vzpostavitev instrumenta 3
2. Delovanje instrumenta 4
3. Finančna zmogljivost, trajanje in narava financiranja 5
4. Načrtovanje 5
5. Izvajanje instrumenta 7
6. Spremljanje in ocenjevanje 12
7. Revizija 14
8. Komunikacija in prepoznavnost 14
9. Zaključek in naslednji koraki 16

1. Uvod

V skladu s členom 8(1) Sklepa Komisije z dne 24. novembra 2015[1] o usklajevanju ukrepov Unije in držav članic z mehanizmom usklajevanja (v nadaljevanju: Sklep) Komisija Evropski parlament in Svet redno obvešča o izvajanju instrumenta za pomoč beguncem v Turčiji (v nadaljnjem besedilu: instrument). V skladu s členom 8(2) Sklepa Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu letno poroča o izvajanju instrumenta. Prvo letno poročilo o instrumentu je bilo objavljeno marca 2017[2]. V njem so bili opisani delovanje instrumenta, prvi ukrepi, sprejeti v zvezi z njegovim izvajanjem, njegovo spremljanje, sistem ocenjevanja ter povezane komunikacijske dejavnosti. Drugo in tretje poročilo sta bila objavljena marca 2018[3] oziroma aprila 2019[4].

Presečni datum za to četrto poročilo je konec februarja 2020. Zato ne zajema razvoja dogodkov iz marca 2020, ki bo sporočen v poročilu za naslednje leto.

1.1. Turčija in begunska kriza

Turčija je zaradi svoje geografske lege pomembna država sprejema in tranzita za begunce in migrante. Zaradi doslej največjega pritoka beguncev v Turčijo, ki je zlasti posledica konfliktov v Siriji in Iraku, država gosti približno 4 milijone beguncev, kar je več kot katera koli druga država na svetu. To vključuje 3,6 milijona registriranih sirskih beguncev[5] ter 370 000 registriranih beguncev in prosilcev za azil, predvsem iz Afganistana, Iraka, Irana in Somalije[6] [7]. Kljub nadaljnjim hvalevrednim prizadevanjem Turčije pri sprejemanju, podpiranju in gostovanju velikega števila beguncev in migrantov, ima taka množica ljudi velik vpliv na gostiteljske skupnosti. Dolgotrajna razseljenost sirskih beguncev v Turčiji predstavlja izzive na področju socialne kohezije med begunci, migranti in gostiteljskimi skupnostmi.

Turčija si še naprej močno prizadeva, da gosti skoraj štiri milijone beguncev in obravnava njihove potrebe. Turčija je ponovno poudarila svojo zavezanost izvajanju izjave EU in Turčije iz marca 2016[8] ter imela ključno vlogo pri zagotavljanju učinkovitega upravljanja

[1] Sklep Komisije C(2015) 9500 z dne 24. novembra 2015 o usklajevanju ukrepov Unije in držav članic z mehanizmom usklajevanja – instrumentom za pomoč beguncem v Turčiji, kot je bil spremenjen s Sklepom Komisije C(2016) 855 z dne 10. februarja 2016.

[2] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/170302_facility_for_refugees_in_turkey_first_annual_report.pdf

[3] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/14032018_facility_for_refugees_in_turkey_second_annual_report.pdf

[4] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/com_2019_174_f1_communication_from_commission_to_inst_en_v5_p1_1016762.pdf

[5] Po podatkih turškega generalnega direktorata za upravljanje migracij je bilo 31. decembra 2019 registriranih 3 576 370 „Sircev, ki uživajo začasno zaščito“: https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27.

[6] https://www.unhcr.org/tr/en/unhcr-turkey-stats

[7] Posebnost turškega azilnega sistema je povezana z dejstvom, da je država Newyorški protokol iz leta 1967 k Ženevski konvenciji iz leta 1951 podpisala s pridržkom. V skladu s tem velika večina beguncev v Turčiji ne more zaprositi za popoln status begunca, ampak le za „pogojni status begunca“, ki, če je priznan, omejuje bivanje v državi do trenutka, ko je begunec s priznanim statusom „preseljen v tretjo državo“.

[8] https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

migracijskih tokov na vzhodnosredozemski poti. Čeprav je leta 2019 prišlo do povečanja nedovoljenih migracij iz Turčije, je izvajanje te izjave še naprej dajalo konkretne rezultate pri zmanjševanju nedovoljenih in nevarnih prehodov ter pri reševanju življenj v Egejskem morju.

1.2. Odziv EU na krizo in vzpostavitev instrumenta

Evropska unija in njene države članice so se leta 2015 odločile okrepiti svoje politično in finančno udejstvovanje v podporo Turčiji pri njenih prizadevanjih za gostitev beguncev. Komisija je kot odgovor na poziv držav članic EU k znatnemu dodatnemu financiranju za podporo beguncem v Turčiji vzpostavila instrument za begunce v Turčiji s Sklepom Komisije z dne 24. novembra 2015, ki je bil spremenjen 10. februarja 2016[9] in nato spet 14. marca in 24. julija 2018. Instrument je mehanizem za usklajevanje mobilizacije sredstev, ki so dana na razpolago v proračunu EU, in dodatnih prispevkov držav članic, ki so vključeni v proračun EU kot zunanji namenski prejemki. Države članice so se politično zavezale k zagotavljanju nacionalnih prispevkov v okviru skupnega dogovora med državami članicami EU in Evropsko komisijo, ki so ga predstavniki vlad držav članic sprejeli 3. februarja 2016 in ki je bil posodobljen ob dogovoru o drugi tranši instrumenta[10]. Skupni dogovor je vzpostavil tudi okvir pogojevanja. Za prvo tranšo instrumenta (v obdobju 2016–2017) so bile dodeljene skupno 3 milijarde EUR. Te 3 milijarde EUR so bile dane na voljo poleg 345 milijonov EUR[11], ki jih je Komisija že pred vzpostavitvijo instrumenta dodelila Turčiji kot odziv na sirsko begunsko krizo, in poleg dvostranske pomoči držav članic[12]. Za drugo tranšo instrumenta (v obdobju 2018–2019) so bile dane na voljo dodatne 3 milijarde EUR, s čimer je skupna vrednost instrumenta dosegla 6 milijard EUR. Instrument je začel delovati 17. februarja 2016 s prvim srečanjem usmerjevalnega odbora instrumenta. Komisija je po tem srečanju hitro ukrepala in sklenila pogodbe za prve projekte v okviru instrumenta.

Voditelji držav in vlad Evropske unije in Turčija so 18. marca 2016 ponovno potrdili svojo zavezanost izvajanju skupnega akcijskega načrta in se dogovorili o nadaljnjih ukrepih, namenjenih poglobitvi odnosov med Turčijo in EU ter obravnavanju migracijske krize[13]. Turčija in Evropska unija sta se zavedali potrebe po nadaljnjem, hitrem in odločnem ukrepanju. Natančneje, izjava EU in Turčije z dne 18. marca 2016 (v nadaljnjem besedilu: izjava) je med drugim pozvala k odpravi nedovoljene migracije iz Turčije v EU s prekinitvijo poslovnega modela tihotapcev in migrantom ponudila alternativo, da jim ne bi bilo treba tvegati življenja, ter k pospešitvi izvajanja instrumenta.

---

[9] Sklep Komisije C(2016) 60/03 z dne 10. februarja 2016 o instrumentu za begunce v Turčiji in spremembi Sklepa Komisije C(2015) 9500 z dne 24. novembra 2015.

[10] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf

[11] Financiranje, mobilizirano v obdobju 2013–2015 v okviru različnih instrumentov za zunanje financiranje, in sicer instrumenta za humanitarno pomoč (HUMA), instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) in instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru (IcSP), vključno s številnimi ukrepi, ki jih izvaja skrbniški sklad EU za odziv na krizo v Siriji.

[12] EU je od začetka krize uporabila vsa razpoložljiva politična in humanitarna orodja v podporo sirskemu prebivalstvu ter mobilizirala 17 milijard EUR, ki so jih skupaj zbrale države članice EU, za humanitarno, razvojno in gospodarsko pomoč ter pomoč za stabilizacijo.

[13] https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

Izvajanje izjave je imelo v letu 2019 še naprej ključno vlogo pri zagotavljanju učinkovite in skupne obravnave izzivov na področju migracij s strani EU in Turčije. Čeprav je leta 2019 prišlo do povečanja nedovoljenih migracij iz Turčije, je izvajanje te izjave še naprej dajalo konkretne rezultate pri zmanjševanju nedovoljenih in nevarnih prehodov ter pri reševanju življenj v Egejskem morju.

Leta 2019 je iz Turčije v EU prišlo skupno 83 333 oseb, leta 2018 pa je bilo zabeleženih 56 560 prihodov (povečanje za 47 %). Velika večina prihodov je bila zabeležena v Grčiji. Leta 2019 je v Grčijo po morju in po kopnem prispelo skupno 73 626 oseb, kar je 54 % več kot leta 2018 (47 915 oseb). Število prihodov po kopnem leta 2019 (13 456 oseb) v primerjavi z letom 2018 se je zmanjšalo za 15 %, število prihodov po morju (60 151 oseb) pa se je povečalo za 87 %. Vendar je skupno število nedovoljenih migracij na vzhodnosredozemski poti za leto 2019 še vedno precej nižje od števila migrantov brez urejenega statusa, ki so po tej poti prišli leta 2015 (885 386 oseb)[14].

Preselitve iz Turčije v EU v skladu s programom „eden za enega“[15], predvidenim v izjavi, so se nadaljevale. Skupno število preseljenih oseb v okviru izjave EU in Turčije med 4. aprilom 2016 in decembrom 2019 je znašalo 25 560 (od katerih jih je bilo 7 020 preseljenih leta 2019), medtem ko je število v Turčijo vrnjenih migrantov v okviru izjave EU in Turčije znašalo 1 995 (od katerih jih je bilo 189 vrnjenih leta 2019), v okviru dvostranskega protokola med Grčijo in Turčijo pa je bil vrnjen 601 migrant. Prostovoljni program humanitarnega sprejema je še bolj poenostavljen program za preselitev, predviden v okviru izjave EU in Turčije. Turčija in države članice EU so leta 2017 potrdile standardne operativne postopke za program. V skladu z izjavo EU in Turčije bo program aktiviran, ko se bodo nedovoljeni prehodi med Turčijo in EU končali ali vsaj bistveno in trajno zmanjšali. Komisija države članice nenehno spodbuja k aktiviranju prostovoljnega programa humanitarnega sprejema.

2. Delovanje instrumenta

Instrument je usklajevalni mehanizem, ki omogoča hitro, učinkovito in uspešno mobilizacijo pomoči EU za begunce v Turčiji. Zagotavlja optimalno mobilizacijo obstoječih instrumentov financiranja EU v obliki humanitarne in/ali razvojne pomoči, da bi bila obravnava potreb beguncev in gostiteljskih skupnosti celovita in usklajena[16].

Usmerjevalni odbor instrumenta zagotavlja strateške smernice za prednostne naloge, vrste ukrepov, ki se podprejo, sredstva, ki se dodelijo, in finančne instrumente, ki se mobilizirajo, ter, če je primerno, za pogoje, povezane z izvajanjem zavez Turčije v okviru skupnega akcijskega načrta EU in Turčije z dne 29. novembra 2015[17] (v nadaljnjem besedilu: skupni akcijski načrt). V letu 2019, četrtem letu izvajanja instrumenta, se je usmerjevalni odbor sestal dvakrat, tj. 17. maja in 9. decembra.

[14] Frontex: https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/.
[15] V skladu z izjavo EU in Turčije je za vsakega Sirca, ki se vrne v Turčijo z grških otokov, iz Turčije v EU preseljen drug Sirec, pri čemer se upoštevajo merila ZN glede ranljivosti.
[16] Sklep Komisije C(2015) 9500 z dne 24. novembra 2015, člen 2 – Cilji instrumenta.
[17] Glej člen 5(1) Sklepa Komisije C(2015) 9500, kot je bil spremenjen s Sklepom Komisije C(2016) 855.

Ključna načela, na katerih temelji izvajanje instrumenta, so hitrost, učinkovitost in uspešnost ob hkratnem zagotavljanju vzdržnega finančnega upravljanja. Pomembni sta tudi trajnost ukrepov instrumenta in soodgovornost turških organov. Opredelitev prednostnih področij pomoči temelji na celoviti in neodvisni oceni potreb[18], pri čemer je posebna pozornost namenjena ranljivim skupinam. Ocena potreb je bila posodobljena leta 2018[19].

Instrument usklajuje financiranje iz naslednjih instrumentov za zunanje financiranje[20]: humanitarna pomoč[21], evropski instrument sosedstva[22], instrument za razvojno sodelovanje[23], instrument za predpristopno pomoč (IPA)[24] in instrument za prispevanje k stabilnosti in miru[25]. Ukrepi, ki se financirajo iz proračuna Unije, se izvajajo v skladu z njenimi finančnimi pravili in predpisi, ki veljajo za neposredno in posredno upravljanje.

Izvajanje pomoči je pogojeno s tem, da Turčija strogo upošteva zaveze iz skupnega akcijskega načrta in izjavo.

3. Finančna zmogljivost, trajanje in narava financiranja

Skupni proračun, ki ga usklajuje instrument, znaša 6 milijard EUR, ki so mobilizirane v dveh tranšah. Projekti v okviru prve tranše bodo potekali najdlje do sredine leta 2021, projekti v okviru druge tranše pa najdlje do sredine leta 2025 (večina projektov bo zaključena že prej). Vsi operativni skladi so bili odobreni v okviru obeh tranš.

Prva tranša je znašala 3 milijarde EUR, od česar je bila 1 milijarda EUR mobilizirana iz proračuna EU in 2 milijardi EUR od držav članic[26]. Tudi druga tranša je znašala 3 milijarde EUR, od česar sta bili iz proračuna EU zagotovljeni 2 milijardi EUR, 1 milijardo EUR pa so zagotovile države članice[27].

Kar zadeva proračunska sredstva EU, je bilo od 1 milijarde EUR iz proračuna EU za obdobje 2016–2017 v letu 2016 mobiliziranih 250 milijonov EUR, v letu 2017 pa 750 milijonov EUR. Od 2 milijard EUR iz proračuna EU za obdobje 2018–2019 je bilo v letu 2018 mobiliziranih 550 milijonov EUR, preostali znesek pa je bil mobiliziran v letu 2019.

---

[18] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf

[19] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf

[20] Prispevki iz evropskega instrumenta sosedstva in instrumenta za razvojno sodelovanje so bili preneseni v instrument za predpristopno pomoč oziroma skrbniški sklad EU ter izvedeni v njunem okviru. Celoten prispevek iz instrumenta v skrbniški sklad EU (EUTF) (iz instrumenta za predpristopno pomoč in v manjši meri iz instrumenta za razvojno sodelovanje) se je izvajal kot nehumanitarna pomoč.

[21] Uredba Sveta (ES) št. 1257/96 o humanitarni pomoči (UL L 163, 2.7.1996, str. 1).

[22] Uredba (EU) št. 232/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi evropskega instrumenta sosedstva (UL L 77, 15.3.2014, str. 27).

[23] Uredba (EU) št. 233/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja (UL L 77, 15.3.2014, str. 44).

[24] Uredba (EU) št. 231/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (UL L 77, 15.3.2014, str. 11).

[25] Uredba (EU) št. 230/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru (UL L 77, 15.3.2014, str. 1).

[26] Skupna porazdelitev prispevkov po državah članicah je na voljo na povezavi: https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/.

[27] https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

Kar zadeva prispevke držav članic za prvo tranšo, so države članice v letu 2016 v instrument prispevale 677 milijonov EUR, v letu 2017 847 milijonov EUR, v letu 2018 396 milijonov EUR, v letu 2019 pa 80 milijonov EUR. Za drugo tranšo so države članice v letu 2018 prispevale 68 milijonov EUR, v letu 2019 202 milijona EUR, preostala plačila pa se načrtujejo do leta 2023. Prispevki držav članic se plačujejo neposredno v proračun EU v obliki zunanjih namenskih prejemkov v skladu s členom 21(2)(a)(ii) finančne uredbe in se razporedijo v proračunske vrstice instrumenta za predpristopno pomoč oziroma humanitarne pomoči.

Razmerje med plačili prispevkov držav članic *v* instrument in izplačili, financiranimi iz teh prispevkov, *iz* instrumenta je še vedno zadovoljivo.

4. Načrtovanje

Posodobljeno poročilo o oceni potreb[28] je opredelilo prednostne potrebe in preostale vrzeli pri odzivanju na begunsko krizo ter zagotovilo dragocene smernice za načrtovanje druge tranše instrumenta. V poročilu je bilo ugotovljeno, da se je treba še naprej osredotočati na zaščito, osnovne potrebe in sredstva za preživetje, zdravje, izobraževanje in občinsko infrastrukturo.

Posodobljen dokument o strateškem konceptu[29] določa strateški okvir za načrtovanje in izvajanje druge tranše instrumenta, pri čemer je posebna pozornost namenjena vključevanju in samozadostnosti kot glavnima ciljema. V tem dokumentu je potrjena potreba po tesnem sodelovanju med vladnimi, razvojnimi in humanitarnimi instrumenti za opredelitev vzdržnejših in trajnejših rešitev v okviru dolgotrajne krize, ki bi presegale čas izvajanja instrumenta in sredstva v višini 6 milijard EUR. To pomeni strateški premik v okviru instrumenta od humanitarne k razvojni pomoči. Posebna pozornost je namenjena zagotavljanju trajnostne socialno-ekonomske podpore in možnosti za preživljanje ter krepitvi zmogljivosti gostiteljskih skupnosti za sprejem beguncev ob hkratnem podpiranju socialne kohezije. Turški organi in Komisija bi si po izteku instrumenta prizadevali zagotoviti trajnost projektov v njegovem okviru. Poleg tega bi moral biti turški nacionalni sistem pripravljen prevzeti izvajanje pomoči v okviru instrumenta, da bi zagotovil trajnostne rešitve ter pravičen dostop do pravic in storitev.

Načrtovanje druge tranše naj bi odražalo priporočila iz posebnega poročila Evropskega računskega sodišča o instrumentu[30], ki je bilo objavljeno novembra 2018 (glej tudi oddelek Revizija spodaj). Sodišče je posebno pozornost namenilo potrebi po skupni strategiji za mobilizacijo humanitarnega in razvojnega sklopa instrumenta, da se pripravi prehod financiranja z instrumenta na nacionalne organe in zagotovi trajnost dosežkov instrumenta po njegovem izteku.

Komisija je na podlagi podpore, ki jo je usmerjevalni odbor prejel maja 2019, in pozitivnega mnenja, ki ga je julija prejela v upravljalnem odboru instrumenta za predpristopno pomoč, sprejela posebni ukrep v zvezi z zdravjem, zaščito, socialno-ekonomsko podporo in občinsko

[28] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf
[29] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_facility_strategic_concept_note.pdf
[30] Poročilo ERS: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_SL.pdf.

infrastrukturo v skupnem znesku 1,41 milijarde EUR[31], ki je bil financiran v okviru razvojnega sklopa instrumenta. To je Komisiji omogočilo, da je začela pogajanja o številnih ukrepih, ki se bodo financirali v okviru druge tranše (glej opis pri prednostnih področjih v nadaljevanju). Ta posebni ukrep je dopolnil posebni ukrep na področju izobraževanja, ki ga je Komisija sprejela julija 2018 in spremenila decembra 2018, za skupni znesek 500 milijonov EUR[32], tudi v okviru razvojnega sklopa instrumenta.

Oktobra 2019 je upravljalni odbor instrumenta za predpristopno pomoč dal pozitivno mnenje o podpornem ukrepu v okviru instrumenta, da se pokrije nadaljevanje ukrepov, povezanih s spremljanjem in ocenjevanjem, revizijo in obveščanjem. Ukrep je bil uradno sprejet novembra 2019 in je znašal 11,34 milijona EUR. Zagotoviti bi moral nadaljevanje dejavnosti, ki so se začele v okviru podpornega ukrepa, financiranega v okviru prve tranše, da se pokrijejo tudi projekti, ki se načrtujejo in izvajajo v okviru druge tranše.

V okviru humanitarnega sklopa instrumenta je bil leta 2018 načrt izvajanja humanitarne pomoči v višini 50 milijonov EUR v celoti odobren in zanj so bile sklenjen pogodbe za deset projektov, ki zajemajo ukrepe na področju zdravja in zaščite. Preostanek sredstev za humanitarno pomoč je bil odobren v okviru načrta izvajanja humanitarne pomoči za leto 2019, ki je znašal 991,88 milijona EUR[33], za 972 milijona EUR so bile pogodbe že sklenjene, vključno z razširitvijo trenutne mreže socialne varnosti v sili (ESSN 2) in podpisom nove pogodbe za ESSN 3, izvajanje katerega bi se moralo začeti aprila 2020. Preostali znesek v višini 19,50 milijona EUR je bil namenjen za rezervo za morebitno financiranje odzivov na pritok novih beguncev iz Sirije. Ker rezerva v letu 2019 ni bila uporabljena, je treba za ta znesek skleniti pogodbe v prvih mesecih leta 2020. S tem bi moralo biti načrtovanje programov za drugo tranšo zaključeno.

Komisija je do 31. decembra 2019 dodelila vsa operativna sredstva instrumenta; od skupno 6 milijard EUR je bilo za 4,7 milijarde EUR sklenjenih pogodb, od tega pa je bilo 3,2 milijarde EUR izplačanih.

[31]Izvedbeni sklep Komisije z dne 18. julija 2019 o sprejetju posebnega ukrepa za zdravje, zaščito, socialno-ekonomsko podporo in občinsko infrastrukturo v okviru instrumenta za begunce v Turčiji, Bruselj, 18.7.2019, C(2019) 5454 final.

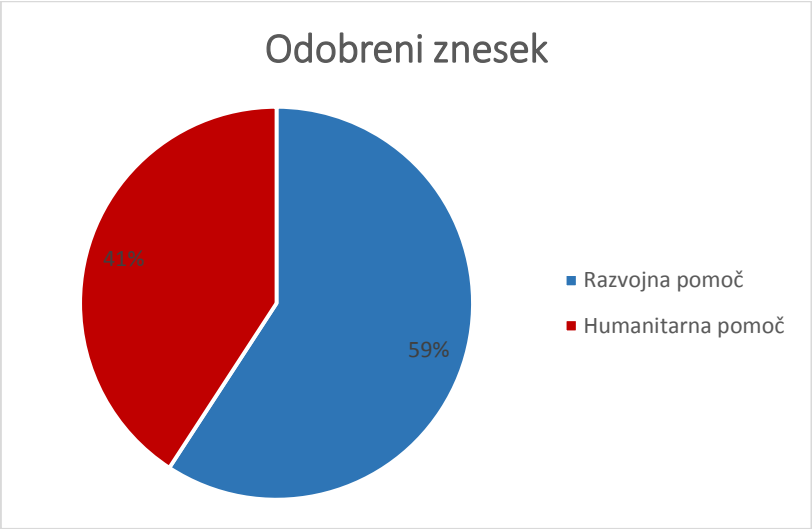
[32] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/amendment_c_2018_8254_f1_commission_implementing_decision_en_v3_p1_1001796.pdf

[33]Preostanek sredstev za humanitarno pomoč je namenjen upravnim stroškom in stroškom podpore, ki niso vključeni v načrte izvajanja humanitarne pomoči.

5. Izvajanje instrumenta

Instrument se izvaja kot humanitarna in razvojna pomoč. V okviru prve tranše je bilo približno 1,4 milijarde EUR dodeljenih za humanitarni sklop oziroma 1,6 milijarde EUR za razvojni sklop. Zaradi dolgotrajne krize v Siriji se ukrepi v okviru druge tranše vedno bolj osredotočajo na socialno-ekonomske podporne dejavnosti in ustvarjanje možnosti za preživljanje. V okviru druge tranše je bilo za humanitarno pomoč dodeljenih 1,04 milijarde EUR, za razvojno pomoč pa 1,9 milijarde EUR.

Skupno je za instrument razčlenitev humanitarne in razvojne pomoči naslednja:

Podrobni podatki so na voljo v spletni preglednici projektov[34].

Opozoriti je treba, da je pomoč, zagotovljena v okviru instrumenta, projektna. Izplačila so zelo odvisna od napredka pri sklepanju pogodb in izvajanju ukrepov instrumenta.

Posebna pozornost je namenjena beguncem in prosilcem za azil, ki niso državljani Sirije. Ukrepi instrumenta si vedno prizadevajo vključiti lokalne skupnosti, ki gostijo begunce.

Humanitarna pomoč podpira najbolj ranljive begunce, tako da zagotavlja predvidljivo in dostojno podporo, namenjeno osnovnim potrebam in zaščiti. Prek specializiranih agencij in partnerjev na področju zdravstva in izobraževanja v izrednih razmerah obravnava tudi vrzeli v opravljanju storitev. Humanitarno pomoč EU usmerja Evropsko soglasje o humanitarni pomoči iz leta 2007[35], ki določa, da EU kot akterka na humanitarnem področju upošteva humanitarna načela človečnosti, nevtralnosti, nepristranskosti in neodvisnosti, kot je določeno v členu 214 PDEU in v uredbi o humanitarni pomoči (Uredba Sveta (ES) št. 1257/96)[36.37]

[34] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf
[35]Skupna izjava Sveta in predstavnikov vlad držav članic.
[36]Uredba Sveta (ES) št. 1257/96 z dne 20. junija 1996 o humanitarni pomoči.
[37]Humanitarna pomoč Evropske komisije temelji na letnih načrtih izvajanja humanitarne pomoči za posamezne države. Okvir za sodelovanje med Komisijo in njenimi partnerji na področju humanitarne pomoči je vzpostavljen s finančnimi in upravnimi okvirnimi sporazumi Komisije z mednarodnimi organizacijami in okvirnimi sporazumi o partnerstvu z nevladnimi organizacijami.

V okviru humanitarnega sklopa instrumenta je bilo v prvi in drugi tranši instrumenta izvedenih skupno 64 projektov z 19 partnerji. S temi projekti naj bi se zajel odziv na osnovne potrebe, zaščito, izobraževanje in zdravje najranljivejših beguncev v Turčiji. Zaključeni so bili vsi projekti iz prve tranše, razen petih projektov, ki se bodo končali leta 2020. V okviru prve tranše je bilo dodeljenih približno 1,4 milijarde EUR, za ta sredstva so bile sklenjene pogodbe za humanitarno pomoč, izplačanih pa je bilo 1,3 milijarde EUR, v okviru druge tranše pa so bile pogodbe sklenjene za 1,022 milijarde EUR, do 31. decembra 2019 pa je bilo izplačanih 590 milijonov EUR.

Razvojna pomoč podpira dolgoročne potrebe na področju zdravstva, izobraževanja in socialno-ekonomskega razvoja beguncev, zlasti v smislu dostopa do javnih storitev in možnosti za preživljanje. Osredotočena je tudi na ranljive skupine in vključuje vidik spola, npr. zaščito žensk in deklic pred spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola ter izboljšanje dostopa do spolne in reproduktivne zdravstvene oskrbe.

V okviru razvojnega sklopa instrumenta izvajanje 26 projektov, za katere so bile sklenjene pogodbe v okviru prve tranše, dobro napreduje. Od teh projektov se jih 15 izvaja v okviru regionalnega skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji v skupni vrednosti 293 milijonov EUR, in sicer poleg dodelitev, ki se upravljajo neposredno v okviru instrumenta za predpristopno pomoč[38].

Izplačila izvajalskim partnerjem so dosegla 1,59 milijarde EUR od skupno 1,6 milijarde EUR, dodeljenih za razvojno pomoč v okviru prve tranše[39]. V okviru druge tranše instrumenta so bile sklenjene pogodbe za več kot 700 milijonov EUR, izplačanih pa je bilo že 165 milijonov EUR.

Napredek po prednostnih področjih glede načrtovanja in izvajanja pomoči, ki se financira v obeh tranšah instrumenta, je naslednji:

Izobraževanje

V okviru humanitarnega sklopa instrumenta se še naprej uspešno izvaja program pogojnega nakazila sredstev za izobraževanje (CCTE). Ta program podpira vpis begunskih otrok v šole in njihovo prisotnost pri pouku z zagotavljanjem dvomesečnih plačil begunskim družinam, pod pogojem, da učenci redno obiskujejo šolo. CCTE 2, ki je do konca leta 2019 podprl več kot 500 000 begunskih otrok, bo potekal do oktobra 2020. V okviru prve in druge tranše instrumenta se je s financiranjem iz humanitarnega sklopa podprlo tudi neformalno izobraževanje in vpis otrok, ki se ne šolajo. Več kot 180 milijonov EUR je bilo namenjenih izobraževanju v izrednih razmerah.

Kar zadeva razvojno pomoč, se je izplačilo prvih neposrednih nepovratnih sredstev za povečanje vključevanja v visokokakovostno izobraževanje in dostop do njega za sirske otroke, namenjenih ministrstvu za šolstvo[40], zaključilo maja 2019, vendar se zagotavljanje

[38]Sredstva iz instrumenta za predpristopno pomoč se v okviru instrumenta upravljajo v skladu s pravili za zunanje delovanje iz naslova IV dela dva finančne uredbe in pravili uporabe.
[39]Ta znesek vključuje tudi izplačila za projekte, ki se izvajajo v okviru regionalnega skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji in še ne bremenijo proračuna EU.
[40]Projekt PICTES – Spodbujanje vključevanja sirskih otrok v turški izobraževalni sistem“.

sredstev nadaljuje s projektom PIKTES II[41], ki ima na voljo proračun v višini 400 milijonov EUR. Izvajanje bi moralo potekati do decembra 2021. V okviru projekta PICTES je bilo zaposlenih več kot 4 000 učiteljev turškega jezika za jezikovno usposabljanje več kot 230 000 otrok, več kot 52 000 učencev pa se je udeležilo dopolnilnega in dodatnega pouka. Od junija 2019 je število usposobljenega izobraževalnega osebja naraslo na več kot 170 000. S plačami ali spodbudami je bilo podprtih približno 5 000 zaposlenih. V okviru projekta PIKTES II instrument še naprej povečuje stopnje dostopa sirskih učencev do izobraževanja, izboljšuje operativne zmogljivosti izobraževalnih ustanov in osebja ter kakovost izobraževanja.

V okviru prve tranše potekata dva od šestih projektov, ki se izvajajo v okviru skrbniškega sklada EU, v skupnem znesku 120 milijonov EUR (predvsem za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter visokošolsko izobraževanje) in naj bi bila zaključena do leta 2020.

Na področju nadgradnje šol je bil dosežen učinkovit napredek, opremljenih in prenovljenih je bilo namreč več kot 900 od 970 načrtovanih šol. Gradnja šol ustrezno napreduje, zgrajenih je bilo 45 šol. V okviru druge tranše instrument zagotavlja dodatno izobraževalno infrastrukturo v višini 100 milijonov EUR. Na podlagi razpisa za zbiranje predlogov, ki ga je objavila delegacija EU v Turčiji, je bila avgusta sklenjena pogodba s skupino KfW za izgradnjo približno desetih osnovnih in srednjih šol, 170 vrtcev in enega javnega izobraževalnega centra. Poleg tega v okviru skrbniškega sklada EU napreduje projekt za čisto energijo v višini 40 milijonov EUR, katerega cilj je dobava energije za šole, in sicer z izgradnjo dveh fotovoltaičnih elektrarn in namestitvijo sončnih panelov na 120 šol.

Zaščita

Humanitarni sklop instrumenta je podprl postopek registracije in preverjanja beguncev, da bi legalizirali njihov status pri generalnem direktoratu Turčije za upravljanje migracij (DGMM)[42] in jim olajšali dostop do socialnih storitev. V okviru prve tranše je bilo v ta namen dodeljenih skoraj 185 milijonov EUR, vključno z vključevanjem zaščite. V okviru druge tranše je bilo dodeljenih več kot 75 milijonov EUR za podporo neprekinjenim registracijam in posodabljanju statusa beguncev ter za nadaljnje lajšanje njihovega dostopa do specializiranih služb za zaščito, pa tudi socialnih storitev, ki jih zagotavlja vlada.

Razvojni sklop prek skrbniškega sklada EU pomaga pri sprejemanju beguncev v centre lokalnih skupnosti in pri nadaljnji napotitvi ranljivih beguncev na ustrezne službe v Turčiji. Po tem, ko je bil julija 2019 sprejet posebni ukrep, so v času priprave tega poročila potekala pogajanja za neposredna nepovratna sredstva za ministrstvo za delo, družino in socialne storitve v višini 20 milijonov EUR, s čimer bi se moralo izboljšati zagotavljanje preventivnih in zaščitnih socialnih storitev za najranljivejše begunce in člane gostiteljske skupnosti.

Zdravje

Medtem ko razvojni sklop instrumenta omogoča vedno večjo podporo zdravstvenim storitvam, pa v okviru druge tranše humanitarni partnerji trenutno upravljajo z omejenim številom mobilnih storitev (za odzivanje na nujne potrebe osnovnega zdravstvenega varstva,

[41]Spodbujanje vključevanja sirskih otrok v izobraževalni sistem (PIKTES II).
[42]Generalni direktorat turškega ministrstva za notranje zadeve

vključno s spolnim in reproduktivnim zdravjem) in specializiranih storitev, kot so duševno zdravje in psihosocialna podpora ter fizioterapija/fizična rehabilitacija. Za prednostno področje zdravja se pričakuje, da bo njegov prehod v okvir načrtovanja razvojne pomoči v celoti zaključen do konca leta 2020.

V okviru razvojnega sklopa bi moralo izvajanje neposrednih nepovratnih sredstev „SIHHAT“[43] za ministrstvo za zdravje potekati do novembra 2020. Do konca leta 2019 je bilo delujočih zdravstvenih centrov za migrante 176, v njih pa je bilo zaposlenih 3 181 zdravstvenih delavcev. Izvajanje projekta zadovoljivo hitro poteka in daje oprijemljive rezultate na tem področju. Poudarek projekta SIHHAT je bil okrepljen z namenom, da se v zdravstvenih centrih za migrante olajšajo specializirane podporne storitve, kot so podpora na področju duševnega zdravja in psihosocialna podpora, fizioterapija in rehabilitacija ter vključevanje storitev za zaščito (ki so bile predhodno podprte v okviru humanitarnega sklopa). Vzporedno s tem se izvaja projekt Svetovne zdravstvene organizacije v okviru skrbniškega sklada EU, ki vključuje podporo centrom za usposabljanje na področju zdravja migrantov, usposabljanje sirskega zdravstvenega osebja in izdajanje spričeval sirskim zdravnikom in medicinskim sestram za delo v zdravstvenih centrih za migrante. Izvajanje nadaljnjih nepovratnih sredstev za ministrstvo za zdravje (SIHHAT 2) v višini 210 milijonov EUR bi se moralo začeti poleti leta 2020, nadaljevala pa bi se pogajanja o sklepanju pogodb. Zagotoviti bi morala ne le neprekinjeno zagotavljanje trenutnih zdravstvenih storitev, temveč tudi okrepiti specializirane storitve, kot so storitve v zvezi z reproduktivnim zdravjem, duševnim zdravjem in fizično rehabilitacijo. Zdravstvena infrastruktura se podpira tudi z gradnjo bolnišnic v mestih Kilis in Hatay. Po tem, ko je bil julija 2019 sprejet posebni ukrep, je bilo dodeljenih 90 milijonov EUR za dodatne manjše gradnje in/ali sanacijo zdravstvene infrastrukture. Postopek javnega naročanja se bo začel v letu 2020.

Še vedno obstajajo pomisleki v zvezi z dostopom do zdravstvenih storitev za begunce zunaj prvotnega kraja registracije ali begunce, ki se selijo, ki je omejeno na storitve nujne oskrbe in cepljenja. To negativno vpliva na begunce, ki se selijo, sezonske delavce in begunce, ki so bili preseljeni v druge province. Komisija pozorno spremlja spremembe politike in si prizadeva, da doseže zadevne begunce prek mobilnih zdravstvenih dejavnosti iz projekta SIHHAT.

Občinska infrastruktura

Gradnja infrastrukturnih objektov za ravnanje z odpadki in odpadno vodo v mestih Kilis, Hatay, Gaziantep in Sanliurfa poteka v okviru projekta skrbniškega sklada EU, ki se izvaja v okviru Programa Združenih narodov za razvoj (UNDP). Poleg tega so bila dobavljena gasilska vozila in zagotovljena tehnična pomoč za povečanje zmogljivosti lokalnih institucij, da se odzovejo na izredne razmere. Po razpisu za prijavo interesa, ki se je začel decembra 2018, je bilo začasno izbranih več projektov za financiranje v okviru druge tranše. Ti projekti vključujejo ukrepe za izboljšanje dostopa do komunalnih storitev in njihove kakovosti na

[43]SIHHAT pomeni „izboljšanje zdravstvenega stanja sirskega prebivalstva pod začasno zaščito in s tem povezanih storitev, ki jih zagotavljajo turški organi“, in znaša 300 milijonov EUR neposrednih nepovratnih sredstev, ki so namenjena turškemu ministrstvu za zdravje, da se zagotovi dostop do storitev zdravstvenega varstva za begunce.

področju oskrbe z vodo, ravnanja z odpadnimi vodami in trdnimi odpadki na območjih, ki jih je najbolj prizadel pritok beguncev, ter manjšo komponento za rekreacijsko infrastrukturo v podporo socialni koheziji. Prva pogodba z Agence Française de Développement je bila podpisana decembra 2019, hkrati pa potekajo pogajanja z drugimi izvajalskimi partnerji.

Osnovne potrebe in socialno-ekonomska podpora

Namen ukrepov na tem prednostnem področju je zagotoviti podporo, namenjeno za osnovne potrebe najranljivejših beguncev, ter okrepiti odpornost in samozadostnost. To bi moralo omogočiti prehod z odvisnosti od shem socialne pomoči na večjo neodvisnost in boljše možnosti preživljanja za tiste, ki imajo potrebne zmogljivosti ter znanja in spretnosti.

Mreža socialne varnosti v sili (ESSN), tj. program humanitarne socialne pomoči, ranljivim beguncem vsak mesec zagotavlja neomejeno gotovino za različne namene. Od decembra 2019 podpira več kot 1,7 milijona ranljivih beguncev in pokriva njihove osnovne potrebe. Druga faza ESSN bi morala potekati do aprila 2020, ko bi se morala začeti nova pogodba v višini 500 milijonov EUR (ESSN 3) z Mednarodno federacijo Rdečega križa. To bi moralo omogočiti zagotavljanje podpore najranljivejšim beguncem do začetka leta 2021. Skupni znesek, dodeljen za odziv na osnovne potrebe v okviru humanitarnega sklopa instrumenta, znaša več kot 1,8 milijarde EUR.

Zaradi dolgotrajne krize v Siriji se ukrepi v okviru druge tranše vedno bolj osredotočajo na socialno-ekonomske podporne dejavnosti in ustvarjanje možnosti za preživljanje. Neposredna nepovratna sredstva, namenjena ministrstvu za delo, družino in socialne storitve, o katerih so pogajanja potekala v času priprave tega poročila, bi morala omogočiti zagotavljanje podpore najranljivejšim beguncem, ki je primerljiva s socialno pomočjo iz turškega sistema socialne varnosti. Zaradi soobstoja mreže socialne varnosti v sili in neposrednih nepovratnih sredstev je potrebno skrbno usklajevanje in oblikovanje načinov izvajanja, da se zagotovijo sinergije, prepreči dvojno financiranje in zagotovi postopen prehod s humanitarne na razvojno pomoč. Te dejavnosti bi morale potekati vzporedno z izvajanjem projektov za socialno-ekonomsko podporo v okviru prve tranše v skupnem znesku več kot 185 milijonov EUR. Dejavnosti, vključno s poklicnim svetovanjem, programi usposabljanja na delovnem mestu in poenostavitvijo postopka za pridobitev delovnega dovoljenja, bi morale podpreti tako sirske begunce kot gostiteljske skupnosti. Cilj je povečati njihovo zaposljivost in olajšati njihov dostop do trga dela. Svetovna banka izvaja projekt v vrednosti 50 milijonov EUR v sodelovanju s turško agencijo za zaposlovanje İŞKUR in ministrstvom za družino, delo in socialne storitve. Poleg tega se zagotavljajo majhna nepovratna sredstva za podjetnike in podjetniško usposabljanje tako za zagonska podjetja sirskih beguncev in gostiteljskih skupnosti kot za že obstoječe podjetnike v sodelovanju s turško organizacijo za razvoj malih in srednje velikih podjetij (KOSGEB). Drug projekt, ki ga izvaja Svetovna banka, podpira razvoj in izvajanje modela socialnega podjetništva, ki ga vodijo ženske, da bi se zagotovil trajnostni vir dohodka za ranljive sirske begunke in ženske iz Turčije.

V okviru druge tranše in na podlagi razpisa za prijavo interesa iz decembra 2018 je bilo opredeljenih več projektov s subjekti, ocenjenimi na podlagi stebrov, v skupnem znesku 465 milijonov EUR. Namen načrtovanih dejavnosti je povečati zaposljivost in razvoj znanj in spretnosti beguncev in gostiteljskih skupnosti, izboljšati storitve v zvezi s poklicnim

izobraževanjem in usposabljanjem, usklajevanje povpraševanja s ponudbo ter ustvariti ugodno okolje za rast, registracijo in širitev podjetij. Dejavnosti bi morale biti namenjene beguncem in gostiteljskim skupnostim, da bi spodbudili socialno kohezijo in se borili proti stereotipom, ki povzročajo socialne napetosti. Prva dva projekta sta bila podpisana decembra 2019 z agencijo Expertise France in Mednarodnim centrom za razvoj migracijske politike (ICMPD).

Vidik spola pri projektih v okviru instrumenta

Komisija je zavezana izvajanju akcijskega načrta EU za enakost spolov II (GAP) z naslovom „Spreminjanje življenj deklet in žensk prek zunanjih odnosov EU v obdobju 2016–2020“ o krepitvi enakosti spolov in krepitvi vloge žensk prek zunanjih odnosov EU. V tem okviru so spodbujanje, varstvo in uresničevanje človekovih pravic za ženske in dekleta, enakost spolov ter krepitev vloge žensk in deklet splošne prednostne naloge in cilji EU, ki usmerjajo ukrepe instrumenta za begunce v Turčiji.

Natančneje, humanitarni sklop instrumenta ureja politika za enakost spolov GD ECHO iz leta 2013: „Vprašanja spola na področju humanitarne pomoči: pomoč, prilagojena različnim potrebam“. To od partnerjev zahteva, da ob začetku programa izvedejo analizo glede na spol, prilagodijo načrtovanje in izvajanje programov glede na različna tveganja in priložnosti, s katerimi se srečujejo skupine spolov, ter poročajo o rezultatih s podatki, razčlenjenimi po spolu.

Zato se vprašanja, povezana s spolom, upoštevajo pri vseh projektih instrumenta in so vključena vanj. Ukrepi v okviru instrumenta so zasnovani za spodbujanje zagotavljanja enakih možnosti za moške in ženske ter fante in dekleta. Da se zagotovi spremljanje navedenega, se zbirajo podatki, razčlenjeni po spolu. Vključevanje načela enakosti spolov poteka povezano z namenskimi ukrepi, ki so bili razviti za zagotovitev napredka na tem področju. Instrument sodeluje z izvajalskimi partnerji, ki imajo bogate izkušnje s tem pristopom in zmogljivosti za sodelovanje v dialogu s turškimi organi. Med njimi so Sklad Združenih narodov za otroke (UNICEF), Agencija ZN za ženske in Mednarodna organizacija dela (MOD).

Upravljanje migracij

Na tem področju sta bila iz prve tranše instrumenta financirana dva projekta. Prvi projekt je zagotovil podporo EU za povečanje zmogljivosti turške obalne straže za izvajanje operacij iskanja in reševanja. Leta 2018 je bilo dobavljenih šest rešilnih čolnov, 1 081 članov osebja turške obalne straže pa je bilo usposobljenih na področju humanitarnih standardov. Drugi projekt je s pomočjo turškega generalnega direktorata za upravljanje migracij podprl izvajanje izjave EU in Turčije na področju upravljanja vrnitev iz EU ter vsakodnevne dejavnosti v 21 centrih za tujce. Instrument je pokril stroške, ki so nastali zaradi upravljanja vračanja (prevoz, gostovanje) 369 Sircev in 1 605 oseb, ki niso državljani Sirije, ter stroške za gradnjo centra za tujce, ki sprejme 750 oseb. Projekt je kril stroške za zdravila, hrano, higienske potrebščine, oblačila in telefonske kartice za migrante brez urejenega statusa, ki so bili prijeti v Turčiji in vrnjeni iz EU, ter stroške komunalnih storitev centrov za tujce. Projekt je financiral tudi plače 186 zaposlenih, ki so zagotavljali storitve za migrante v 21 centrih za

tujce, vključno s psihologi (24), socialnimi delavci (17), tolmači (54), delavci na področju predelave hrane (15), tehniki (43) in vozniki (33). Ta projekt se je zaključil decembra 2019. V drugi tranši za to področje niso predvidena posebna proračunska sredstva.

6. Spremljanje in ocenjevanje

Sistem spremljanja in ocenjevanja instrumenta je bil zasnovan za postopno uvajanje in nenehno izboljševanje.

Okvir za rezultate

Okvir instrumenta za rezultate odraža strateški okvir instrumenta in konkretne ukrepe, ki se izvajajo v okviru instrumenta in njihovih logičnih okvirov. Okvir za rezultate je bil razvit v obdobju med avgustom 2016 in marcem 2017 v posvetovanju s ključnimi deležniki, vključno z usmerjevalnim odborom instrumenta, zadevnimi turškimi organi in zadevnimi službami Komisije. Prvi osnutek je bil usmerjevalnemu odboru posredovan marca 2017, revidirana različica pa novembra 2018.

Okvir za rezultate je bil ponovno pregledan, da se zagotovita njegovo posodabljanje in uskladitev s posodobljenimi prednostnimi področji v okviru druge tranše instrumenta. Glavni cilj je omogočiti spremljanje smotrnosti in poročanje o rezultatih, tako na ravni izložkov kot rezultatov za instrument kot celoto. Končni osnutek revidiranega okvira za rezultate je bil decembra 2019 posredovan usmerjevalnemu odboru.

Spremljanje in poročanje na ravni instrumenta

Spremljanje na ravni instrumenta se je začelo spomladi leta 2017. Podatke o spremljanju pripravijo izvajalski partnerji na ravni izložkov v skladu s svojimi obveznostmi na podlagi pogodb. Prvi zahtevek za spremljanje podatkov je bil izdan maja 2017, sledili pa so mu trije cikli poročanja v letu 2017. Cikli poročanja so se v letih 2018 in 2019 nadaljevali; na podlagi tega so bila poročila o spremljanju instrumenta objavljena dvakrat letno, zadnje poročilo o spremljanju pa je zajemalo obdobje do junija 2019[44].

Prvi cikli zbiranja podatkov so bili zasnovani kot pilotna faza za kazalnike izložkov okvira za rezultate. Bili so bistveni pri seznanjanju izvajalskih partnerjev z zahtevami glede spremljanja in poročanja na ravni instrumenta ter za preverjanje izvedljivosti predlaganih kazalnikov. Treba je opozoriti, da je bil precejšen del pogodb za portfelj ukrepov v okviru instrumenta sklenjen proti koncu leta 2017, izvajanje zadevnih ukrepov pa se je začelo leta 2018.

Podatke, ki so relevantni za kazalnike okvira instrumenta za rezultate, izvajalski partnerji sporočajo organom naročnikom, tj. delegaciji EU v Turčiji, regionalnemu skrbniškemu skladu EU za odziv na krizo v Siriji in generalnemu direktoratu ECHO, za to pa uporabljajo skupno predlogo za spremljanje. Podatke konsolidira vsak javni naročnik in jih predloži sekretariatu instrumenta za združevanje in analizo. Proces konsolidacije podatkov je s tehničnega vidika podprt z notranjim orodjem IT (platforma za spremljanje instrumenta), ki omogoča samodejno združevanje, analizo in vizualizacijo podatkov. Glavne značilnosti

[44] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_results_framework_monitoring_report.pdf

platforme za spremljanje instrumenta so bile predstavljene na sestanku usmerjevalnega odbora decembra 2019.

Tehnična pomoč za spremljanje

Komisija je prvi izvedbeni sklep Komisije o podpornem ukrepu za spremljanje, ocenjevanje, revizijo in obveščanje v zvezi z instrumentom za begunce v Turčiji sprejela maja 2017. To je omogočilo nabavo tehnične pomoči v podporo spremljanju instrumenta, tako v okviru ukrepa/pogodbe kot tudi v okviru instrumenta. Pogodba o tehnični pomoči za spremljanje je bila podpisana januarja 2018 in se izvaja. Pomoč se zagotavlja v dveh delih. Prvi del je podpora za spremljanje in poročanje na ravni instrumenta. To obsega redne preglede okvira za rezultate, pregled izhodiščnih in ciljnih vrednosti ter metode za izračun kazalnikov in povezane smernice. Skupina za tehnično pomoč je odgovorna tudi za podporo sekretariatu instrumenta pri izvedbi prvostopenjske analize podatkov o spremljanju, ki se vsako četrtletje zberejo prek platforme za spremljanje instrumenta, in pripravi poročil o spremljanju instrumenta dvakrat letno. Drugi del pomoči je podpora delegaciji EU za spremljanje ukrepov/pogodb, ki se financirajo iz instrumenta v okviru razvojnega sklopa, vključno s preverjanjem podatkov v okviru rednih ali *ad hoc* misij za spremljanje. Delegacija zaradi obsega nekaterih ukrepov v okviru instrumenta in geografske razširjenosti dejavnosti dejansko potrebuje podporo pri pregledih na kraju samem. Do konca decembra 2019 je bilo opravljenih 135 misij za spremljanje: šest misij za v rezultate usmerjeno spremljanje, ki so jih izvedli strokovnjaki za v rezultate usmerjeno spremljanje, 31 misij skupine za tehnično pomoč in 98 pregledov na kraju samem / misij za spremljanje s strani zadevnih vodij programov delegacij EU. Več kot 28 % vseh teh misij za spremljanje se je nanašalo na neposredna nepovratna sredstva, ki so bila namenjena ministrstvu za šolstvo in zdravje ter generalnemu direktoratu za upravljanje migracij.

Komisija je novembra 2019 sprejela drugi podporni ukrep, ki dopolnjuje, nadaljuje in nadgrajuje rezultate, dosežene v okviru prvega podpornega ukrepa. Humanitarni steber instrumenta se spremlja v skladu z zadevnimi določbami. Spremljanje vseh ukrepov, ki se financirajo v okviru načrtov izvajanja humanitarne pomoči, so izvajali osebje iz GD ECHO na terenu v Turčiji in regionalni urad GD ECHO v Ammanu, opravljeni pa so bili tudi obiski za spremljanje s strani osebja s sedeža. Do konca decembra 2019 je bilo opravljenih 177 misij za spremljanje na ravni projektov. Poleg kazalnikov okvira za rezultate, na podlagi katerih partnerji GD ECHO poročajo vsako četrtletje, so bili v prvi tranši sporočeni tudi kazalniki na prednostnem področju zaščite in vključeni v isto platformo za spremljanje, ki se uporablja za spremljanje na ravni instrumenta. V okviru revidiranega okvira za rezultate je bilo vzpostavljeno izrecno prednostno področje zaščite, vsi ustrezni kazalniki v okviru humanitarnega sklopa pa so bili vključeni v en sam okvir na ravni instrumenta.

Ocenjevanje

Ocenjevanje intervencij instrumenta poteka na treh različnih ravneh: ocenjevanje na ravni ukrepov, ocenjevanje portfelja in druga ocenjevanja v okviru instrumenta. Izvedenih je bilo ali pa še poteka pet ocenjevanj instrumenta na ravni ukrepov in na ravni portfelja ter šest ocenjevanj v okviru instrumenta. Komisija se je decembra 2018 odločila za strateško vmesno ocenjevanje instrumenta, ki se je začelo marca 2019. Njegov cilj je oceniti prispevek v okviru

instrumenta za prednostna področja izobraževanja, zdravstva, socialno-ekonomske podpore in upravljanja migracij v obdobju 2016–2019/2020. Zadevnim službam Komisije, usmerjevalnemu odboru instrumenta, drugim deležnikom in širši javnosti bi moralo zagotoviti celovito neodvisno oceno uspešnosti instrumenta, pri čemer bi bilo treba posebno pozornost nameniti vmesnim rezultatom, merjenim glede na njegove cilje. Namen ocenjevanja je tudi pridobiti izkušnje in zagotoviti priporočila za izboljšanje sedanjih in prihodnjih ukrepov v okviru instrumenta.

7. Revizija

Po objavi posebnega poročila o instrumentu Evropskega računskega sodišča (ERS)[45], ki je bilo objavljeno novembra 2018, Komisija izvaja njegova priporočila. V zvezi z vsemi priporočili je bil dosežen dober napredek, zlasti kar zadeva zagotavljanje boljšega dopolnjevanja instrumentov, ki se uporabljajo v okviru instrumenta, zmanjšanje stroškov posredne podpore in razvoj strategije prehoda.

8. Komunikacija in prepoznavnost

Od samega začetka izvajanja instrumenta sta njegovi ključni prednostni nalogi prepoznavnost in komunikacija. Instrument ima osrednjo vlogo pri prenašanju sporočila o stalni močni podpori EU beguncem in gostiteljskim skupnostim v Turčiji. Komunikacijska strategija iz leta 2017 ostaja splošni okvir za komunikacijske dejavnosti, njen cilj pa je povečanje prepoznavnosti ukrepov, ki se financirajo iz instrumenta.

Dogodki in slovesnosti

V letu 2019 je bilo organiziranih več dogodkov, s katerimi so bili obeleženi pomembni mejniki instrumenta, in dogodkov s strani izvajalskih partnerjev, s katerimi so se začeli izvajati projekti v različnih sektorjih. Mednje sodijo na primer slovesnost ob odprtju šole s strani Svetovne banke, medijsko usposabljanje s strani Združenja za solidarnost s prosilci za azil in migranti (ASAM), slovesnost ob začetku gradnje državne bolnišnice v mestu Hatay, ki se financira iz instrumenta, s strani Agence Française de Développement (AFD) in slovesnost ob podelitvi univerzitetnih diplom, financirana s strani skrbniškega sklada EU. Pozornost javnosti je pritegnilo tudi več drugih dogodkov, ki jih je organizirala delegacija EU, kot je koncert „Harmony of the Future“ ob robu konference o Siriji, ustanovitev nogometne ekipe „Solidarnostna ekipa EU-Turčija“ (EU-Turkey Solidarity Team), ki je sodelovala na nogometnem prvenstvu U12 İzmir Cup[46], in fotografska razstava o migracijah na svetovni dan beguncev. Instrument je bil predstavljen tudi na svetovnem forumu o beguncih konec decembra 2019 v Ženevi. Poleg tega so delegacija EU, guvernerstvo Konye, veleposlaniki EU in predstavniki ministrstva za nacionalno izobraževanje sodelovali pri odprtju nove šolske zgradbe v okviru projekta izobraževalne infrastrukture za odpornost[47].

[45] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_EN.pdf
[46] https://www.avrupa.info.tr/en/news/eu-delegations-eu-tr-solidarity-team-won-hearts-u12-izmir-cup-9452
[47] https://www.avrupa.info.tr/en/eu-and-member-states/eu-delegation-turkey-konya-governorship-eu-ambassadors-and-representatives

Humanitarni partnerji EU so izvedli več komunikacijskih dejavnosti po vsej Evropi, s katerimi so evropske državljane obveščali o podpori EU beguncem v Turčiji. Svetovni program za hrano je na primer v okviru komunikacijske kampanje programa mreže socialne varnosti v sili (ESSN) organiziral razstavo na železniški postaji Strasbourgu, ki je trajala od julija do septembra 2019. Razstavljenih je bilo 52 umetniških del, ki jih je ustvarilo dvanajst Sirk, ki so vse upravičenke programa ESSN v Turčiji. Razstava je bila sprva organizirana v Ankari in Istanbulu leta 2018 in je vzbudila precejšnjo pozornost medijev. UNICEF je organiziral fotografsko razstavo, ki jo je financiral GD ECHO v okviru programa neformalnega izobraževanja z naslovom Sanje o prihodnosti („Dreams of the Future“). Prikazovala je fotografije, ki so jih posneli turški in sirski najstniki na francoskem ekonomskem, socialnem in okoljskem svetu maja 2019 v Parizu. Evropska humanitarna partnerica EU Diakonie je leta 2019 organizirala razstave v Nemčiji, in sicer v Berlinu in v Hannovru. Ob nemških evangeličanskih cerkvenih dnevih v Dortmundu je pripravila tudi kampanjo za obveščanje prek informativnih zaslonov.

Prisotnost medijev

Humanitarni programi instrumenta so bili leta 2019 predstavljeni v več kot 70 pomembnih mednarodnih tiskanih in avdiovizualnih poročilih. To je bilo podprto z izletom za medije v Turčijo, ki ga je organiziral GD ECHO, in dvema izletoma za medije, ki so ju organizirali humanitarni partnerji EU. Drugi medijski dogodki v letu 2019 so vključevali izlet za evropske novinarje, ki ga je organizirala delegacija EU in med katerim so se novinarji seznanili s projekti instrumenta v İstanbulu[48] . Turčijo je obiskal tudi komisar za humanitarno pomoč in krizno upravljanje, in sicer ko je januarja 2019 program ESSN dosegel 1,5 milijona upravičencev. O obisku je poročalo več kot deset nacionalnih dnevnikov in tiskovnih agencij ter več kot 100 digitalnih ponudnikov.

Uporaba avdiovizualnega gradiva za predstavitev dejavnosti instrumenta je bila pomemben del splošne strategije komuniciranja. Izvajalski partnerji so bili pozvani, naj pripravijo videoposnetke, ki predstavljajo dosežke njihovih projektov prek zgodb o ljudeh. Agencije ZN, ministrstva in nevladne organizacije so leta 2019 pripravile skoraj 50 videoposnetkov. Na nacionalni televizijski postaji v Turčiji je bilo predvajanih deset televizijskih epizod, ki prek zgodb o ljudeh predstavljajo različne projekte v okviru instrumenta. Intervjuvani so bili tudi turški uradniki. Na kanalu Youtube delegacije EU je bil oblikovan seznam predvajanja, ki združuje televizijske programe „Hepsi Gerçek“[49].

Ekipe za obveščanje in komunikacijo delegacije EU in GD ECHO za Turčijo redno promovirajo projekte instrumenta. O teh projektih so obsežno poročale pomembne mednarodne medijske hiše, med drugim TRT World, Reuters, Deutsche Welle, Anadalu Agency in druge. Na začetku novega šolskega leta 2019 so se vrteli televizijski oglasi, ki so se osredotočali na infrastrukturne projekte v izobraževalnem sektorju. V nacionalnih medijih je bilo objavljenih vsaj 200 vsebin v zvezi s humanitarnimi programi.

[48] https://www.avrupa.info.tr/en/news/european-journalists-visited-eu-funded-facility-projects-istanbul-9976
https://www.avrupa.info.tr/en/news/european-journalists-visited-eu-funded-facility-projects-hatay-9453
[49] https://www.youtube.com/watch?v=CkMvDJh-478&list=PLw5V7dmdvArQfuY4PNvcy-9BAlw_dslsN

Komisija je leta 2019 v zvezi z instrumentom objavila osem sporočil za medije, delegacija EU v Ankari pa je objavila deset sporočil na lokalni ravni. Humanitarni partnerji GD ECHO so leta 2019 objavili pet lokalnih sporočil za javnost. Humanitarni partnerji in osebje EU so pripravili deset blogov, ki so se obsežno promovirali prek kanalov partnerskih organizacij, družbenih medijev GD NEAR in GD ECHO, pa tudi lokalnih računov EU na družbenih medijih v Turčiji[50].

9. Zaključek in naslednji koraki

Leta 2019 je bil dosežen pomemben napredek pri mobilizaciji instrumenta. Dodeljena so bila vsa operativna finančna sredstva instrumenta, pri čemer so bile za več kot dve tretjini sklenjene pogodbe, več kot polovica pa je bila izplačana. Instrument je beguncem in gostiteljskim skupnostim v Turčiji še naprej zagotavljal zelo potrebno pomoč. Naslednji koraki vključujejo:

- *nadaljevanje učinkovitega izvajanja vseh projektov v podporo beguncem in gostiteljskim skupnostim v skladu z načeli dobrega finančnega poslovodenja;*
- *nadaljevanje izvajanja sistema za spremljanje;*
- *nadaljevanje uvajanja komunikacijskih dejavnosti;*
- *seje usmerjevalnega odbora instrumenta spomladi in jeseni 2020.*

[50] Delegacija EU je imela na Instagramu 49 objav, na Facebooku 77 objav, na Twitterju pa 189 objav. Na Facebooku so bile te objave prikazane 141 000 krat, na Twitterju pa več kot milijonkrat.